

Ny master i miljö rätt i höst

Gränsöverskridande miljöfrågor • Erfarna förhandlare undervisar

Höstterminen 2011 startar ett nytt, ettårigt masterprogram i miljö rätt vid Stockholms universitet.

Utbildningen, som ges på engelska, ska få en internationell prägel och kommer att vara den enda i sitt slag i Sverige.

– Den kommer att bli en bra bas att stå på, inte minst för de studenter som vill jobba internationellt med miljöfrågor, säger programföreståndaren professor Jonas Ebbesson.

Sedan tidigare finns två specialkurser i miljö rätt om 15 högskolepoäng vardera vid Juridiska institutionen i Stockholm. Men ett masterprogram i miljö rätt har efterfrågats av studenter berättar Jonas Ebbesson. Stockholm har goda förutsättningar att lyckas med ett sådant program menar han.

– Vi har bra kompetens och stor erfarenhet både i miljö rättslig forskning och undervisning. Det visade bland annat den externa utredningen om Juridiska fakulteten, som ansåg att vi är ledande i Sverige och framstående internationellt i miljö rättslig forskning med internationell och europeisk inriktning. Dessutom har vi nära till extern expertis eftersom vi är ett huvudstadsuniversitet, säger Jonas Ebbesson.

Jonas Ebbesson betonar att miljöfrågorna är gränsöverskridande i många olika avseenden och att det också kommer att avspeglas i programmet. Flera miljöproblem, till exempel klimathotet och miljöfarliga utsläpp, är gränsöverskridande i sig vilket gör dem till en fråga för såväl internationell som EU-rätt. Dessutom har många miljö rättsliga begrepp i nationell lagstiftning sitt ursprung i internationella överenskommelser och policydokument.

En annan gränsöverskridande rättsfråga, som har med ekonomins globalisering att göra, är om, och i vilken mån, man kan hålla transnationella företag ansvariga för skador på människor och miljön. Under utbildningen kommer studenterna även att diskutera hur rättsliga strukturer och begrepp inverkar på samhällens möjlighet att långsiktigt utvecklas och förvalta ekosystem, stå emot skadliga miljöförändringar och återhämta sig vid förändringar av exempelvis klimat.

25-30 studenter beräknas antas till programmet. Första terminen ges två delkurser om 15 högskolepoäng vardera: Environmental Law Across State Borders och Crosscutting Issues in Environmental Law. Under andra terminen ska studenterna skriva en uppsats och delta i ett förhandlingsspel. Förhandlingsspelet går ut

Jonas Ebbesson forskar bland annat om transnationella företags miljöansvar och allmänhetens deltagande i miljöbeslut.

på att förhandla fram en internationell överenskommelse utifrån ett givet problem. Studenterna kommer att tilldelas roller där några företrädare industriländer och andra företrädare utvecklingsländer.

Jonas Ebbesson avser att bjuda in externa lärare att undervisa på masterprogrammet, exempelvis från regeringskansliet, advokatbyråer, Naturvårdsverket och kanske även internationella organ som FN.

Erfarna förhandlare kommer också att bjudas in till förhandlingsspelet. Bo Kjellén och Malou Larsson, som tidigare medverkat i undervisningen, har båda haft centrala positioner i klimatförhandlingarna. Själv är Jonas Ebbesson aktiv inom ramen för Århuskonventionen, FN:s konvention om allmänhetens rätt till informa-

tion, deltagande i beslutsprocesser och rättslig prövning i miljöfrågor.

– Vi har ett mycket bra internationellt nätverk och goda möjligheter att bjuda in utländska forskare och praktiker som gästlärare, säger Jonas Ebbesson.

Rapporten där miljö rätten vid Stockholms universitet lyfts fram som ett starkt forskningsområde kan läsas här: http://www.juridicum.su.se/jurweb/aktuellt/bilagor/juridiska_fakulteten_stockholm_utvardering.pdf

En artikel om Malou Larssons roll i förhandlingarna under Köpenhamnmötet finns här: http://www.juridicum.su.se/jurweb/dokument/nyhetsbrev/nyhetsbrev_2009_webb.pdf

Registrering VT2011

Självregistrering:

Studenter på termin 2-7 på juristprogrammet kan registrera sig själva via Fastreg under registreringsveckan (10/1 - 14/1) på obligatoriska kurser.

Denna självregistrering kan göras av samtliga studenter som följer studieordningen och uppfyller respektive förkunskapskrav.

Om du av någon av anledning inte kan självregistrera dig (till exempel inte uppfyller förkunskapskraven eller har tillgodoräknanden) var

god besök studievägledningen för registrering under registreringsveckan.

Registrering på Studentexpeditionen:

Registrering för de obligatoriska kurserna på juristprogrammet görs på Studentexpeditionen under registreringsveckan, dvs. veckan före terminsstart.

Öppettider: Måndag 10/1 - torsdag 13/1 klockan 10.00 - 16.00 samt fredag 14/1 klockan 10.00 - 12.00.

Julstängt

Utbildningskansliet håller julstängt mellan 22/12 och 9/1. Vi öppnar igen måndagen 10/1. God jul!

Att prenumerera på Juridicums nyhetsbrev är gratis. Skicka din postadress till staffan.westerlund@juridicum.su.se så får du nästa nyhetsbrev i din brevlåda.

Iransk fredspristagare besöker universitetet

År 2003 fick den iranska medborgarrättskampen dr Shirin Ebadi Nobels fredspris. Den 22 november håller hon en öppen gästföreläsning på engelska på Stockholms universitet, inbjuden av rektor Kåre Bremer. Shirin Ebadi ska tala om situationen för mänskliga rättigheter i Iran.

Tid: Måndagen den 22 november 2010 klockan 16.00-18.00

Plats: Hörsal A2, Södra huset, hus A, Stockholms universitet

Shirin Ebadi är en framstående advokat och förkämpe för mänskliga rättigheter. Hon har vikt sin karriär åt att försvara politiska aktivister och offer för brott mot mänskliga rättigheter i Iran. Hon utnämndes 1975 till Irans första kvinnliga domare, men i och med 1979 års revolution och upprättandet av den islamiska republiken avskedades hon från posten. På grund av de massiva protesterna efter presidentvalet i Iran 2009 lever Shirin Ebadi numera i exil.

Dr Ebadi har uppträtt som försvarare i flera internationellt omtalade rättsfall i iransk domstol efter revolutionen. Hon står även bakom en omfattande produktion av böcker och artiklar om olika aspekter på mänskliga rättigheter. Hennes bok om barnrätt är den första genomgripande studien i ämnet på persiska. Den är även publicerad på engelska genom Unescos försorg.

Informationskväll – Praktisk europaprocess

Tid: Tisdagen den 16 november 2010. Plats: Civil Rights Defenders, Stora Nygatan 26

Ta chansen att lyssna till kort föredrag om Civil Rights Defenders samt ta del av nöjet att läsa Praktisk europaprocess genom att träffa jurister som tidigare gått kursen

PEP:en är en specialkurs på vårens B-period med fokus på processrätt och Europakonventionen där samtliga studenter får tävla i den Nordiska rättgångstävlingen om de mänskliga rättigheterna. I juni 2011 går tävlingen av stapeln i Helsingfors.

Läs mer på: <http://www.juridicum.su.se/jurweb/utbildning/Kurser.asp?Mo mentID=2186&Takt=100&Linj=JJJUPK>

Inför julen 2010

Examensansökan skall lämnas in till Studentexpeditionen senast 29/11 2010 om examensbeviset skall kunna utfärdas innan jul. Observera att brevlådan utanför Studentexpeditionen endast är tillgänglig måndag - fredag klockan 09-15. Senare inkomna ansökningar behandlas i mån av tid men kan ev. dröja till efter terminsstarten VT11. Observera att alla resultat (inklusive examensarbetet och eventuellt tillgodoräknade kurser) måste vara inrapporterade i LADOK och att ansökan måste vara komplett (med kopia på eventuellt tillgodoräknandebeslut) för att kunna handläggas.

Släpp in värdeediskussion i utbildningen

Student om fri- och rättighetsinternat • Vill ha metoden tidigare i juristprogrammet

I augusti varje år anordnar organisationen Centrum för rättvisa ett fyradagars fri- och rättighetsinternat.

– Det bästa med internatet var att det fanns utrymme för att diskutera värderingar, säger Tove Lindgren, juridikstudent, amanuens och en av deltagarna.

Deltagarna fick bland annat träffa Justitiekansler Anna Skarhed, ledamoten i Grundlagsutredningen Johan Hirschfeldt och Thomas Bull, professor i konstitutionell rätt vid Uppsala universitet.

– Det händer mycket sällan i juristutbildningen att man får höra om det konkreta lagstiftningsarbetet. Det var därför mycket intressant att höra Johan Hirschfeldt och Thomas Bull prata. De berörde bland annat förslaget att slopa uppenbarhetskriteriet i grundlagen och vilka konsekvenser det kan innebära, säger Tove Lindgren.

Det var inte bara juridiska experter som studenterna fick möta. Under ett pass berättade Javier Zavala om när han felaktigt registrerades som brottsling och Blake Pettersson om när han berövades sitt medborgarskap.

– Det var ett bra inlägg. Juridiken fick en mänsklig prägel. Man fick en förståelse för hur allvarligt ett enskilt liv kan påverkas.

Tove Lindgren är kritisk till att värderingar inte diskuteras på juristutbildningen. Ett problem tror hon är att den juridiska metoden kommer in för sent. Det gör att man saknar verktyg för att diskutera värderingar menar hon.

– Man lever länge under den falska övertygelsen att det går vattenåta skott mellan politik och juridik vilket gör att man på utbildningen ofta ”klipper” diskussioner så fort de börjar angränsa till värderingar. Jag tror, tvärtom, att juristutbildningen skulle vinna på att man diskuterade vilka intressen som står emot varan-

dra, brytpunkten mellan juridik och politik är mycket spännande!

Centrum för rättvisa driver processer där enskilda anser sig ha fått sina individuella fri- och rättigheter kränkta ofta med åberopande av Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Att denna konvention diskuterades flitigt under internatets fyra dagar föll sig därför naturligt. Det var bra tycker Tove Lindgren.

– Det finns för lite utrymme för fri- och rättighetsfrågor i utbildningen. Europakonventionen gäller som svensk lag och eftersom man sedan Lundgren-domen kan grunda skadeståndsanspråk direkt på konventionen finns det all anledning att låta den ta plats i utbildningen. Dessutom tror jag personligen att det finns en poäng att ha koll på mänskliga rättigheter för juriststudentens självkänsla eftersom det ofta är sådant som vänner och familj vill prata med oss om.

Ett annat rättsfall med stor betydelse för svenska domstolars tillämpning av Europakonventionen är åtalet mot pingstpastorn Åke Green. En av föredragshållarna på internatet var advokat Percy Bratt som var Åke Greens försvarare. Han berättade om turerna i målet. Pingstpastorn dömdes först för hets mot folkgrupp i tingsrätten för sin predikan om homosexualitet. Åke Green friades sedermera i Högsta domstolen (NJA 2005 s 805),

I sin friande dom skriver Högsta domstolen att Åke Greens uttalanden visserligen ger uttryck för straffbar missaktning så som den beskrivs i förarbetena till lagen om hets mot folkgrupp. Men Högsta domstolen skriver vidare att den ska frångå förarbeten och nationell rättspraxis om det krävs enligt den konventionstolkning som kommer till uttryck i Europadomstolens avgöranden.

Här finns ett metodologiskt och kanske även ett demokratiskt problem tycker Tove Lindgren.

Med två rättskällevård blir juridiken knepigare, men konsekvenserna är intressanta att studera tycker Tove Lindgren.

– Som medborgare har du inte längre lika stort inflytande på det nationella planet, säger hon.

Under internatet fick hon stöd för den åsikten av debattören Isobel Hadley-Kamptz som hävdade att svenska beslutsorgan ofta står med bakbundna händer och att den som vill ha inflytande därför måste lobba för sina intressen på en europeisk nivå.

– Metodologiskt innebär det kanske problem. Juristens arbete är tveklöst mycket svårare nu när vi har två rättskällevård – den nationella och den europeiska – att hantera. Vad får det för konsekvenser för det svenska rättssystemet att

en del av normgivningsmakten flyttats upp på europainivå? Det är en fråga som kanske får bli föremål för min uppsats så småningom, säger Tove Lindgren.

En revidering av juristutbildningen vid Stockholms universitet är under planering.

Enligt Uppenbarhetskriteriet i Regeringsformen 11:14 får en domstol avstå från att tillämpa en av regering eller riksdag beslutat föreskrift endast om den uppenbart strider mot grundlagen. I det vilande grundlagsförslaget har detta tagits bort.

Rättssystemet – en lekplats för sig

Hur skiljer sig rättssystemet från reglerna i en lek? Kan vi göras medskyldiga till oförrätter begångna innan vi ens var födda? Är ekonomisk kompensation vid avtalsbrott bara en placebo?

Med sådana frågor brottas Oxfordprofessorn i allmän rättslära, John Gardner. Den 13-16 september gästade han de juridiska fakulteterna vid Stockholms och Uppsala universitet.

– Rättssystemet är ett intressant studiematerial för mig som filosof. Det bär med sig ett inneboende imperativ som tvingar filosofen att ta ställning eftersom lagen till syvende och sidst ska tillämpas av praktikerna. Det gör att jag har en press på mig som mina vänner inom moralfilosofi och politisk filosofi slipper undan, säger John Gardner utan att se särskilt plågad ut.

Själv har han en fot i båda läger; under sina masterstudier i juridik kom han i kontakt med filosofer vilket inspirerade honom till att doktorella i filosofi.

John Gardner har framför allt intresserat sig för straffrättens inneboende krav på moraliskt ansvar och rättssystemets väsen. Hur skiljer sig rättssystemet från reglerna i en lek, moraliska regler, sedvanor och regler i jägar- och samlar-samhällen? Är internationell rätt verkligen en

samling lagar eller är den något annat?

– Jag menar att internationell rätt mer liknar det regelsystem som finns hos cheyenneindianerna; det finns regler, men inga ämbetsmän, säger John Gardner.

De myndigheter som stiftar och upprätthåller lagen kräver av oss att vi tar ansvar för våra handlingar. Det finns en särskild sorts relation mellan oss och dessa myndigheter. I sin forskning har John Gardner jämfört den med andra relationer vi har, till exempel vänskapsrelationer. Om, och i så fall i vilket avseende, skiljer sig relationen till myndigheter från relationen till vänner? Också vänner har förväntningar på oss att vi agerar på ett visst sätt.

– Jag är inte svensk medborgare. Likväl måste jag lyda svenska lagar när jag är i Sverige. En individ frågar sig om jag tillhör vänskapskretsen för att veta vilka förväntningar han eller hon kan ha på mig. Den svenska myndigheten frågar sig inte om jag tillhör ”den svenska gemenskapen”.

En annan fråga som John Gardner har funderat på är i vilken utsträckning vi är medskyldiga till andra människors missgärningar. Det finns situationer där man kan argumentera för att medskyldighet uppstår efter att missgärning-

en har begåtts. John Gardner ger ett exempel.

– Antag att en investerare lyckas förhandla fram ett billigt avtal med ett företag på grund av att verksamheten i ett tidigare skede bedrevs med slavarbete. Investeraren drar fördel av historiska missgärningar; gör det investeraren till medskyldig?

På senare tid har John Gardner kommit att intressera sig allt mer för filosofiska problem inom civilrätten.

– Det är något skumt med civilrätten. Den försöker kompensera för redan skedda skador. Men går det alltid?

Han ger ett exempel: En poolbyggare har fått en beställning på en pool som ska vara 12 meter djup. För att spara pengar fuskar han, och gräver endast 11 meter. Beställaren får en ekonomisk kompensation. Likväl är poolen en meter för grund.

– Kanske är det bara ett slags placebo. Du får pengar för att du ska må bättre, men du blir inte ersatt för den faktiska förlusten, säger David Gardner.

– Juridiken är ett spännande forskningsfält. Rättssalen bjuder på situationer så märkliga och osannolika att mina filosofvänner inte kan förstå hur de alls är möjliga.

På webben

- Antonina Bakardjieva Engelbrekt gästforskar i New York
- Tre professorer kritiserar kammarrätterna
- Sanna Wolk invald i programkommittén för internationell immaterialrättsförning
- Seminarium: Bevisräkning till beräkning av skadans storlek
- Juristprogrammet vid Stockholms universitet populärast
- Månadens alumn: Anne Ramberg
- Liten byrå bland jättar på Juristdagarna
- Sanna Wolk nominerad till STINT
- Programme for Excellence in Teaching
- Juridiska Linjerådet vid Stockholms universitet arbetar för studenternas bästa
- Miljöpris utdelat på Spökslottet
- Seminarium: Offentlig upphandling och kollektivavtalsreglerade pensioner och försäkringar
- Johan Axhamn visiting scholar vid Columbia Law School
- Ulrik von Essen ny professor
- SCCL-priset till Tobias Johansson

Läs mer på: <http://www.juridicum.su.se/jurweb/aktuellt/arkiv.asp?lang=swe>